

osma obletnica vojne v Afganistanu

Bodo ZDA tolerirale talibane?

Dnevnikov objektiv - sobota, 03.10.2009

Tekst: Andrej Brstovšek

[Všeč mi je](#)

Če se o vojaški strategiji po osmih letih govori, da se je (spet) znašla pred prelomnico, je morala biti vojna nekje zelo zavožena. Sploh če gre za strategijo najmočnejše države na svetu. Natanko takšna razprava se zadnje tedne v Združenih državah odvija o strategiji v Afganistanu. V sredo bo minilo osem let, odkar je Bela hiša proti talibanskemu režimu, ker ni izročil Osame bin Ladna, sprožila operacijo Trajna svoboda, ki jo je predsednik George Bush pospremil z besedami, da "bomo ta spopad dobili s potrpežljivim nizanem uspehov". Danes ni jasno, kdo bo spopad dobil, ker zmaga niti ni jasno definirana, potrpežljivo nizanje uspehov pa se je spremenilo v naraščajočo nepotrpežljivost zaradi neuspehov.

Ne le, da zmaga ni definirana, po mnenju najvišjega vojaškega poveljnika v Afganistanu generala Stanleyja McChrystala obstaja možnost poraza. Tako je zapisal v zaupnem avgustovskem poročilu predsedniku Baracku Obami, v katerem ocenjuje, da bi moral Washington v Afganistan poslati dodatne sile, morda kar 40.000 vojakov, pa še to ne bo nujno dovolj za uspeh. "S (človeškimi) viri ne bomo avtomatično dobili te vojne, bi jo pa zaradi podhranjenosti z viri lahko izgubili," je dal general povod za glavobol članom administracije.

Se bodo ZDA odrekle boju s talibani?

Ko je poročilo priromalo v ameriško prestolnico, so najvišji vladni predstavniki začeli stikati glave. Obama je bil tisti, ki je Afganistan postavil v središče "vojne proti terorizmu" (izraza ta vlada ne uporablja). In čeprav predstavniki Obamove vlade pogosto povedo, da so od svoje predhodnice v Afganistanu podedovali strateško zmešnjavo in kadrovske podhranjenosti, ima ta argument časovno omejen domet. Obama je kmalu po prevzemu položaja obljubil pošiljko dodatnih 30.000 vojakov v Afganistan in predstavil svojo vizijo. In s tem je vojna simbolično postala njegova. Obljubil je, da bo vsakih šest mesecev pregledal, kako uspešna je strategija in ali potrebuje prilagoditve. Zdaj se lahko že ob njeni prvi reviziji zgodi, da bo dočkala svoj konec in se bo ameriško delovanje v Afganistanu korenito spremenilo.

Pesimistična ocena stanja in izražena potreba po desetisočih novih vojakov v McChrystalovem poročilu sta sprožili glasno razpravo o tem, kako v Afganistanu delovati v prihodnje. O vprašanju v teh tednih v Združenih državah razpravljajo politiki, strategji in mediji. V glavnem se dilema vrti okoli dveh možnih pristopov, o katerih ni enotnega mnenja ne v strokovni javnosti, ne v kongresu in ne med najtesnejšimi Obamovimi svetovalci.

Prvi je protiteroristični pristop oziroma strategija, ki bi korenito spremenila naravo ameriškega pristopa na terenu. Protiteroristični pristop v grobem pomeni, da bi se ZDA odrekle boju s talibani (če ti Američanov ne bi napadali) in zaščiti civilnega prebivalstva, nevojaški projekti bi stopili v ozadje. Takšna rešitev bi pomenila zmanjšanje števila vojakov in toleriranje talibanov, torej pripadnikov režima, ki so ga ZDA leta 2001 napadle, ameriška vojska pa bi se osredotočila na Al Kaido, njene položaje v Pakistanu ter verjetno tudi na usposabljanje afganistanskih varnostnih sil.

Strokovnjakinja za Afganistan pri washingtonskem Inštitutu Cato **Malou Innocent** je ena tistih, ki odločno podpirajo protiteroristično strategijo. "Naša težava v Afganistanu je, da smo se osredotočili na talibane, ki jih imamo za sovražnike, njihov upor pa za grožnjo Združenim državam. Toda če pogledate pašunske militantneže, talibane in druge skupine, nimajo nobenih mednarodnih pretenzij. Nimajo skrite agende in niso grožnja Združenim državam." Po njenem mnenju bi se ZDA morale osredotočiti na Al Kaido in Pakistan z vojaškimi operacijami in raketnimi napadi. Nadaljevati bi morali tudi z urjenjem afganistanskih varnostnih sil, kar bi bilo za evropsko in ameriško javnost sprejemljivejše, pravi in ocenjuje, da bi za takšne operacije v Afganistanu zadoščalo 20.000 vojakov. "Graditev države in družbeni inženiring v nobenem primeru ne bosta delovala."

Ta opcija pomeni globok rez s sedanjim delovanjem, toda njenih zagovornikov ni malo. V vladi jo najodločneje podpira podpredsednik Joe Biden, postopnemu zmanjševanju angažiranosti sta naklonjeni ameriška in evropska javnost, slednja sploh po zadnjih evropskih žrtvah in po napadu, ki ga je ukazal nemški oficir in je po trditvah afganistanske strani terjal 70 žrtev, večinoma civilistov. Na strani omejenega pristopa je tudi vse več demokratov in nekateri na Obama že naslavljajo podobno zahtevo, kot so jo nekaj na Busha v iraški vojni: želijo videti urnik umika.

Zato je celo nekaj ugibanja, da bi se Obama lahko zatekel po pomoč k republikancem, če se odloči za drugo strategijo. Ta se (po vojaški terminologiji) imenuje protipurpniška (counterinsurgency). Njene osnove so leta 2006 zapisali v obsežnem vojaškem dokumentu o delovanju proti upornikom, prvem ameriškem te vrste v zadnjih dvajsetih letih. Pod njega sta se podpisala generala David Petraeus in Janis Mattis. "Ključni za delovanje proti upornikom so pomoč lokalnim oblastem pri zaščiti prebivalstva (pred uporniki), ločitev ljudi od upornikov in krepitev legitimnosti oblasti... Ameriške sile morajo spoštovati tudi pomen drugih agencij in misij za doseg trajne zmage," piše v skoraj 250 strani dolgem dokumentu.

Zahteve po dodatnih vojaških silah

Ta strategija je enaka temu, kar vojska že zdaj počne v Afganistanu. Težava je, da ima premalo ljudi (v Afganistanu je 68.000 ameriških vojakov, vseh zavezniških pa 110.000), zato je McChrystal zahteval dodatne enote, ki so zelo potrebne tudi za urjenje lokalnih varnostnih struktur. Zagovorniki tega pristopa pravijo, da boj proti Al Kaidi brez podpore civilnega prebivalstva ni mogoč, njegove podpore pa ne bo, če ga vojska ne bo branila.

"Saj smo že v Iraku ugotovili, da je operacije precej lažje voditi, če si na terenu in imaš pomoč lokalnega prebivalstva. V nasprotnem nekje od daleč ciljaš na ljudi, za katere nikoli zares ne veš, ali so tam. Naša učinkovitost je poletela v nebo, ko smo se v Afganistanu lotili protiporniškega pristopa," pravi **Gary J. Schmitt**, direktor strateških študij pri organizaciji American Enterprise Institute. "In ne pozabite, general McChrystal je bil prej poveljnik posebnih enot. Če on kot vojaška oseba trdno zagovarja celovit pristop proti upornikom (talibanom), to pove veliko," pravi Schmitt.

Največji zagovorniki takšnega pristopa so visoki predstavniki vojske, ki jim stoji ob strani obrambni minister Robert Gates (čeprav je zadnje čase nakazal, da je v stališčih prilagodljiv), podpirajo pa ga tudi republikanci. Direktor raziskav pri organizaciji Brookings Institution Michael E. O'Hanlon je nedavno v članku skupaj z Bruceom Ridlom zapisal, da je ta pristop pravi tudi zato, ker bi izguba zavezništva z lokalnim prebivalstvom pripeljala do ključnega minusa - pomanjkanja obveščevalnih podatkov s terena.

"Potrebujemo ljudi na terenu, ki poznajo lokalni jezik in gibanje ter navade lokalnega prebivalstva. Naši afganistanski prijatelji, ki bi nam bili sicer morda pripravljene pomagati, bi bili prisiljeni molčati zaradi strahu pred teroristi in uporniki, ker jih ne bi mogli več braniti pred njimi." Na vprašanje, koliko teh koristnih podatkov je zdaj na voljo, O'Hanlon pravi, da malo, ker Al Kaide v Afganistanu ni, bi se pa gotovo vrnila, če bi Američani odšli in spremenili strategijo.

Innocentova je po drugi strani skeptična do pomisleka, da bi odhod ameriške vojske pomenil obveščevalno sušo. "Že v 90. letih smo imeli dobre obveščevalne podatke, pa na terenu ni bilo naših enot. Spomnite se, da smo imeli Bin Ladna na pladnju, pa se predsednik Bill Clinton žal ni odločil za raketni napad. Po drugi strani imamo težave z obveščevalnimi podatki tudi zdaj, ko smo zelo prisotni na terenu. Poglejte samo primere, ko eno plemo zatoži drugo, da sodeluje z Al Kaido, a izključno zaradi osebnega maščevanja, ne zato, ker bi bilo to res."

Vse te dileme so zdaj pred Obama in njegovim krogom najožjih svetovalcev. Ta teden so se dobili na enem od petih sestankov, na katerih bodo prevetrili vse možnosti. Odločitev, ki jo bo sprejel Obama, bo po mnenju analitikov ena najpomembnejših zunanje-političnih potez v njegovem predsedovanju. Obama poudarja, da je ključni cilj operacij v Afganistanu skrb za ameriško varnost. Se pa analitiki strinjajo, da stoođstotne varnosti ne bo, zato je kresanje mnenj v vladi namenjeno ugotavljanju, katera strategija lahko čim bolj zmanjša možnost ponovitve dogodkov, kakršni so pred dobrimi osmimi leti pripeljali do napada na Afganistan, kajti izničila je nobena ne bo.

"Zmaga v Afganistanu bo verjetno pomenila to, da bo položaj vsaj deloma stabiliziran," pravi O'Hanlon, "in da bodo afganistanske varnostne sile v prihodnje sposobne nadaljevati boj brez naše prisotnosti."

[Všeč mi je](#)

Postani prvi-a med svojimi prijatelji, ki jim je to všeč.

[Prijavite napako v članku](#)

Komentarji (0)

Dnevnikov objektiv

sobota, 01.10.2011

Počasno svitanje Dore

V tujini sem pred nekaj dnevi na srečanju zdravstvenih delavcev, ki se ukvarjajo z zgodnjim...

[TES 6 in konec demokracije](#)

[Amazon napada](#)

[Kako nad korupcijo: Posodite nam Jadranko Kosor!](#)

[Zakaj naši otroci ne znajo](#)

Nedeljski.Dnevnik.si

sreda, 28.09.2011

Ko bo zdravstveni dom prodajal paradižnike...

[Dobrote za zvitorepke izpod neba](#)

[Zakaj ne cerkveni davek?](#)

[Črna lepota zeleno modre reke](#)

[Vsak dan podališanega življenja je praznik](#)

[Razvpiti Babo iz Agrokomerca](#)